

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM, FAN
VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**“TIQXMMI”
MILLIY TADQIQOD UNIVERSITETI**

Yer resurslari va kadastr fakulteti
Kadastr (faoliyat turlari) 5311300-ta‘lim yo‘nalishi
Fan: Hidrotexnika inshootlari davlat kadastr

**Mavzu: O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI GIDROTEXNIKA INSHOOTLARI XAVSIZLIGI TO‘G‘RISIDAGI
QONUNNING GIDROTEXNIKA INSHOOTLARI DAVLAT KADASTRINI YURITISHDAGI AHAMIYATI**

MA‘RUZA

Ashurov A

TOSHKENT 2023

MAVZU: O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI GIDROTEXNIKA INSHOOTLARI XAVSIZLIGI TO'G'RISIDAGI QONUNNING GIDROTEXNIKA INSHOOTLARI DAVLAT KADASTRINI YURITISHDAGI AHAMIYATI

Reja:

- 1. Hidrotexnika inshootlari davlat kadastri xavfsizligi to'g'risidagi qonunlar**
- 2. O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 20.08.1999 yildagi 826-I-son qarori**
- 3. Xulosa**
- 4. Foydalanilgan adabiyotlar**

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASINING QONUNI, 20.08.1999 YILDAGI 826-I-SON

• GIDROTEXNIKA INSHOOTLARINING XAVFSIZLIGI TO‘G‘RISIDA

- 1-modda. Ushbu Qonunning **maqsadi**
- Ushbu Qonunning maqsadi gidrotexnika inshootlarini loyihalashtirish, qurish, foydalanishga topshirish, ulardan foydalanish, ularni rekonstruksiya qilish, tiklash, konservatsiyalash va tugatishda xavfsizlikni ta‘minlash bo‘yicha faoliyatni amalga oshirishda yuzaga keladigan munosabatlarni tartibga solishdir.

2-MODDA. GIDROTEXNIKA INSHOOTLARINING XAVFSIZLIGI TO‘G‘RISIDAGI QONUNCHILIK

- **Gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi to‘g‘risidagi qonunchilik ushbu Qonun va boshqa qonunchilik hujjatlaridan iborat.**
- Qoraqalpog‘iston Respublikasida gidrotexnika inshootlari xavfsizligi sohasidagi munosabatlarni huquqiy jihatdan tartibga solish Qoraqalpog‘iston Respublikasi qonunchiligi bilan ham amalga oshiriladi.
- Agar O‘zbekiston Respublikasining xalqaro shartnomasida O‘zbekiston Respublikasining gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi to‘g‘risidagi qonunchiligida nazarda tutilganidan boshqacha qoidalar belgilangan bo‘lsa, xalqaro shartnoma qoidalari qo‘llaniladi.

3-MODDA. ASOSIY TUSHUNCHALAR

• Ushbu Qonunda quyidagi asosiy tushunchalar qo'llaniladi:

- **gidrotexnika inshootlari** — to'g'onlar (plotinalar), gidroelektr stansiyalar binolari, suv tashlash, suv bo'shatish, suv o'tkazish va suv chiqarish inshootlari, tunnellar, kanallar, nasos stansiyalari, suv omborlari qirg'oqlarini, daryolar va kanallar o'zanlarining qirg'oqlari va tubini toshqin hamda yemirilishlardan muhofaza qilish uchun mo'ljallangan inshootlar, sanoat va qishloq xo'jaligi tashkilotlarining suyuq chiqindilar saqlanadigan joylarini o'rab turuvchi inshootlar (ko'tarmalar);
- **foydalanuvchi tashkilot** — tasarrufida (balansida) gidrotexnika inshooti bo'lgan korxonalar, muassasa va tashkilot;
- **favqulodda vaziyat** — muayyan hududdagi avariya olib kelishi mumkin bo'lgan, shuningdek gidrotexnika inshootining avariya natijasida vujudga kelgan bo'lib, odamlar qurbon bo'lishiga, odamlar sog'lig'iga yoki atrof tabiiy muhitga zarar yetkazilishiga, jiddiy moddiy talafotlarga va odamlarning hayot faoliyati sharoitlari buzilishiga olib kelishi mumkin bo'lgan yoki olib kelgan vaziyat;
- **gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi** — gidrotexnika inshootlarining odamlar hayoti, sog'lig'i va qonuniy manfaatlarini, atrof tabiiy muhit va xo'jalik obyektlarini muhofaza qilishni ta'minlash imkonini beruvchi holati;
- **gidrotexnika inshootining xavfsizligi deklaratsiyasi** — gidrotexnika inshootining xavfsizligi asoslab beriladigan hujjat;
- **gidrotexnika inshootining xavfsizligi mezonlari** — gidrotexnika inshooti holatining va undan foydalanish shartlarining gidrotexnika inshooti avariya xavfining yo'l qo'yiladigan darajasiga muvofiq miqdor va sifat ko'rsatkichlarining cheklangan qiymatlari;
- **gidrotexnika inshooti avariya xavfining yo'l qo'yiladigan darajasi** — gidrotexnika inshooti avariya xavfining normativ hujjatlar bilan belgilangan qiymati.

4-MODDA. O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI VAZIRLAR MAHKAMASINING GIDROTEXNIKA INSHOOTLARINING XAVFSIZLIGI SOHASIDAGI VAKOLATLARI

- **O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi:**
- davlat mulkida bo‘lgan gidrotexnika inshootlarining xavfsizligini, shuningdek respublika va mintaqaviy energetika tizimiga kiruvchi korxonalar gidrotexnika inshootlarini-ning xavfsizligini ta‘minlaydi;
- gidrotexnika inshootlarining xavfsizligini ta‘minlash davlat dasturlarini ishlab chiqadi va amalga oshiradi;
- gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi ustidan davlat nazoratini tashkil etadi;
- gidrotexnika inshootlarining xavfsizligini ta‘minlash bo‘yicha xalqaro hamkorlikni tashkil etadi;
- qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshiradi.

5-MODDA. MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARINING GIDROTEXNIKA INSHOOTLARINING XAVFSIZLIGI SOHASIDAGI VAKOLATLARI

Mahalliy davlat hokimiyati organlari:

gidrotexnika inshootlarining xavfsizligini ta'minlash sohasidagi davlat dasturlarini amalga oshirishda qatnashadilar;

suv resurslaridan foydalanishda va tabiatni muhofaza qilish tadbirlarini amalga oshirishda gidrotexnika inshootlarining xavfsizligini ta'minlaydilar;

gidrotexnika inshootlarini joylashtirish to'g'risida, shuningdek gidrotexnika inshoot-larining xavfsizligi to'g'risidagi qonunchilik buzilgan hollarda ulardan foydalanishni cheklab qo'yish haqida qonunchilikda belgilangan tartibda qarorlar qabul qiladilar;

gidrotexnika inshootlarining avariylari oqibatlarini tugatishda qatnashadilar;

gidrotexnika inshootlarining favqulodda vaziyatlarni keltirib chiqarishi mumkin bo'l-gan avariylari xavfi borligi to'g'risida aholini xabardor qiladilar;

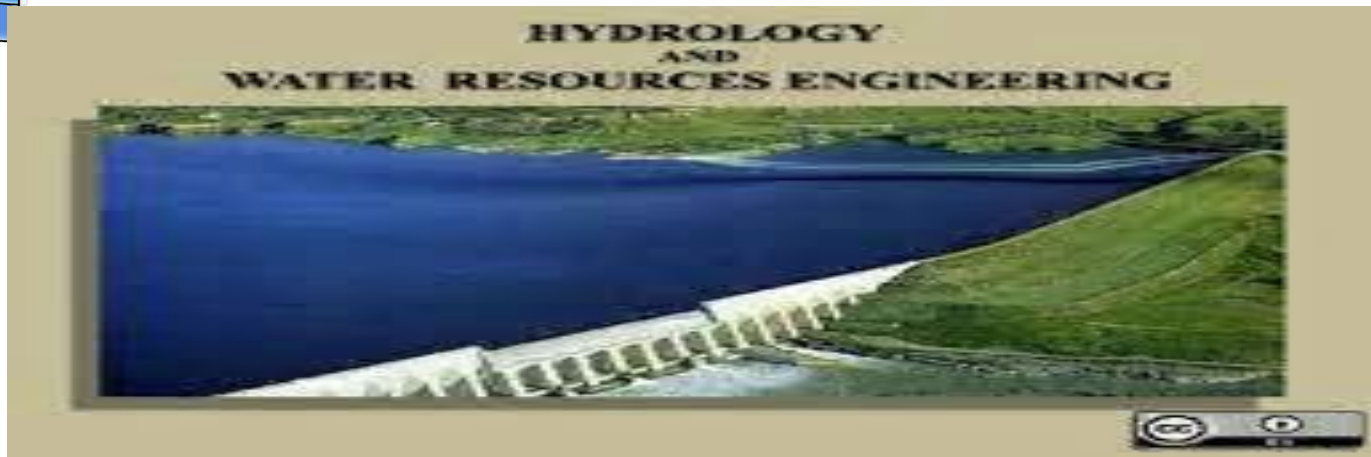
qonunchilikka muvofiq boshqa vakolatlarni amalga oshiradilar.

6-MODDA. GIDROTEXNIKA INSHOOTLARINING XAVFSIZLIGI USTIDAN DAVLAT NAZORATI

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Katta va alohida muhim suv xo'jaligi obyektlarining texnik holatini hamda bexatar ishlashini nazorat qilish davlat inspeksiyasi gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi ustidan davlat nazoratini amalga oshiruvchi maxsus vakolatli organ hisoblanadi, u:

gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi qoidalari va mezonlarini ishlab chiqadi;

manfaatdor vazirliklar va idoralar bilan birgalikda gidrotexnika inshootlari texnik holatining puxtaligini va ular ishining xavfsizligini ekspertizadan o'tkazadi;

- **7-modda. Hidrotexnika inshootlarining kadastr**
- Hidrotexnika inshootlari O‘zbekiston Respublikasi Hidrotexnika inshootlarining kadas-triga (bundan buyon matnda Kadastr deb yuritiladi) kiritiladi.
- Kadastrni yuritish tartibi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

8-modda. Gidrotexnika inshootlarining xavfsizligini ta'minlashga qo'yiladigan asosiy talablar

Gidrotexnika inshootlarining xavfsizligini ta'minlash quyidagi asosiy talablarga binoan amalga oshiriladi:

gidrotexnika inshootlari xavfining yo'l qo'yiladigan darajasini ta'minlash;

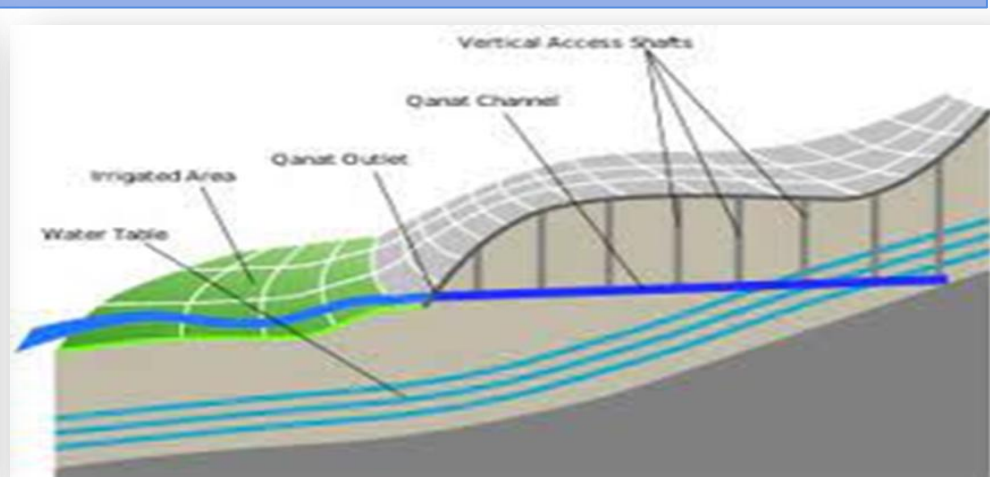
gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi deklaratsiyalarini taqdim etish;

gidrotexnika inshootlarini loyihalashtirish, qurish va ulardan foydalanish bo'yicha faoliyatni litsenziyalash xavflilik darajasi yuqori bo'lgan obyektlar jumlasiga kiruvchi;

gidrotexnika inshootlaridan foydalanishning uzluksizligi;

gidrotexnika inshootlarining xavfsizligini ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlarni amalga oshirish, shu jumladan ularning xavfsizligi mezonlarini belgilash, gidrotexnika inshootlarining holatini doimiy nazorat qilish maqsadida ularni texnika vositalari bilan jihozlash, gidrotexnika inshootlariga zarur malakaga ega bo'lgan xodimlar xizmat ko'rsatishini ta'minlash;

gidrotexnika inshootlarida favqulodda vaziyatlarning yuzaga kelish xavfini eng ko'p darajada kamaytirish bo'yicha tadbirlar majmuini oldindan o'tkazish.

9-modda. Hidrotexnika inshootlarining xavfsizligini ta'minlash yuzasidan foydalanuvchi tashkilotning majburiyatlari

Gidrotexnika inshootidan foydalanuvchi tashkilot quyidagilarga majburdir:

gidrotexnika inshootlarini qurish, foydalanishga topshirish, ulardan foydalanish, ularni ta'mirlash, rekonstruksiya qilish, konservatsiyalash, foydalanishdan chiqarish va tugat-ishda gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi normalari va qoidalariga rioya etilishini ta'minlashga;

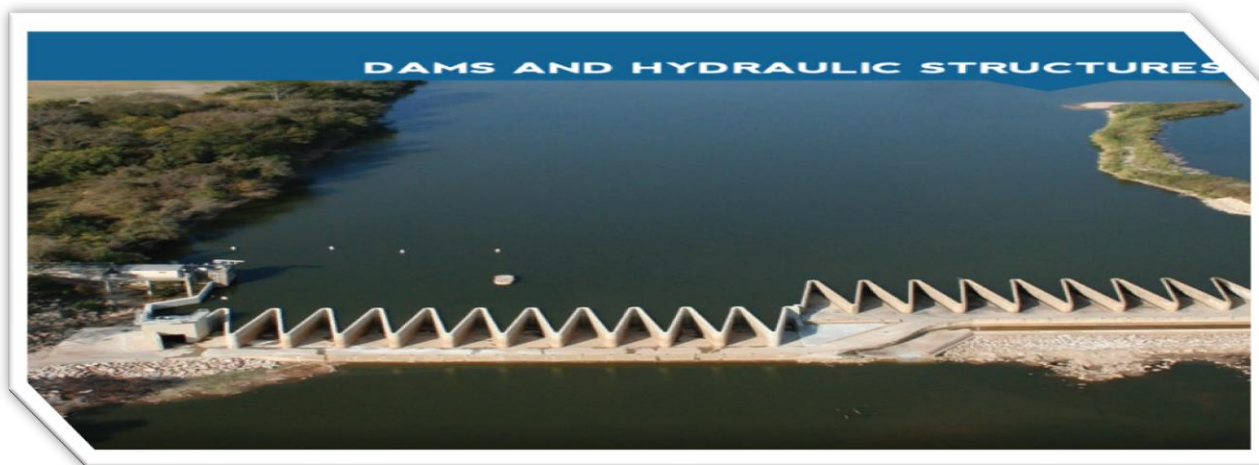
gidrotexnika inshootining holati, unga tabiiy va texnogen ta'sirlar ustidan nazoratni (monitoringni) ta'minlashga, gidrotexnika inshooti kaskadda ishlashini, xo'jalik va bo-shqa faoliyat natijasida unga bo'ladigan zararli ta'sirlarni, obyektlar daryo o'zanida hamda gidrotexnika inshootidan quyidagi va yuqoridagi unga tutash hududlarda joylashtirilganligini hisobga olgan holda gidrotexnika inshootining xavfsizligini baholashga;

gidrotexnika inshootining xavfsizligi mezonlarini ishlab chiqishni va o'z vaqtida aniq-lashni ta'minlashga;

gidrotexnika inshootining holatini nazorat qilish tizimini rivojlantirishga;

gidrotexnika inshooti xavfsizligining pasayishi sabablarini muntazam tahlil qilib borish va gidrotexnika inshootining texnik jihatdan soz holatda bo'lishini va uning xavfsizligini ta'minlashga, shuningdek gidrotexnika inshooti avariyasining oldini olish bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqishni va bajarishni o'z vaqtida amalga oshirishga;

- gidrotexnika inshootining muntazam tekshirib turilishini ta'minlashga;
- gidrotexnika inshootining avariyasini tugatish uchun mo'ljallangan moddiy zaxiralarni yaratishga;
- gidrotexnika inshootidan foydalanishni tashkil etish va xodimlarning malakasi norma-larga va qoidalarga muvofiq bo'lishini ta'minlashga;
- gidrotexnika inshootlaridagi favqulodda vaziyatlar to'g'risida xabar berish mahalliy tizimlarini doimiy shay holatda saqlashga;
- mahalliy davlat hokimiyati organlari bilan birgalikda aholini gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi masalalari to'g'risida xabardor qilishga;
- gidrotexnika inshooti avariylarining oldini olish masalalari bo'yicha favqulodda vaziyatlar organi bilan hamkorlik qilishga;

Gidrotexnika inshootining avariya xavfi borligi haqida maxsus vakolatli organi, bosh-qa manfaatdor davlat organlarini, mahalliy davlat hokimiyati organlarini va fuqarolar-ning o'zini o'zi boshqarish organlarini va suvning (to'g'onning) tiyib turish bosimi yorib o'tishining bevosita xavfi bo'lgan taqdirda suv ostida qolish ehtimoli bo'lgan zonadagi aholini, korxonalar, muassasalar va tashkilotlarni darhol xabardor qilishga;

maxsus vakolatli organga o'z vakolatlarini amalga oshirishda ko'maklashishga;

gidrotexnika inshootidan foydalanish, uning xavfsizligini ta'minlash bo'yicha tadbirlarni, shuningdek gidrotexnika inshooti avariyaalarining oldini olish va ularning oqibatlarini tugatish ishlarini moliyalashga.

Design of Hydraulic Structures

10-modda. **Gidrotexnika inshootining xavfsizligi deklaratsiyasi**

Gidrotexnika inshootini loyihalashtirish, qurish, foydalanishga topshirish, undan foydalanish, uni foydalanishdan chiqarish bosqichlarida, shuningdek uni rekonstruksiya qilish, kapital ta'mirlash, tiklash yoxud konservatsiyalashdan keyin foydalanuvchi tashkilot gidrotexnika inshootining xavfsizligi deklaratsiyasini tuzadi. Deklaratsiyani tuzish tartibini O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi belgilaydi.

Foydalanuvchi tashkilot gidrotexnika inshootining xavfsizligi deklaratsiyasini maxsus vakolatli organga taqdim etadi. Deklaratsiyaning maxsus vakolatli organ tomonidan tasdiqlanishi gidrotexnika inshootini Kadastrga kiritish va gidrotexnika inshootini qurishga ruxsat olish, foydalanishga topshirish, undan foydalanish yoki uni foydalanishdan chiqarish yoxud rekonstruksiya qilish, kapital ta'mirlash, tiklash yoki konservatsiyalash uchun asos bo'ladi.

11-modda. Gidrotexnika inshootlari xavfsizligi deklaratsiyalarining davlat ekspertizasi

Gidrotexnika inshootlari xavfsizligi deklaratsiyalarining davlat ekspertizasi, shu jumladan loyihalashtirish bosqichidagi davlat ekspertizasi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi belgilagan tartibda o'tkaziladi.

Gidrotexnika inshootlari xavfsizligi deklaratsiyalarining davlat ekspertizasi gidrotexnika inshootlaridan foydalanuvchi tashkilotlar tashabbusi bilan, shu jumladan ular rozilik bermagan taqdirda ham, maxsus vakolatli organning ko'rsatmalariga binoan o'tkaziladi.

Maxsus vakolatli organ tomonidan davlat ekspertizasi xulosasi asosida gidrotexnika inshootining xavfsizligi deklaratsiyasini tasdiqlash haqida, tegishli ruxsatnoma berish to'g'risida yoki ruxsatnoma berishni rad etish haqida qarorlar qabul qilinishi mumkin.

Foydalanuvchi tashkilot maxsus vakolatli organning qaroriga rozi bo'lmagan taqdirda, qaror yuzasidan sud tartibida shikoyat qilish mumkin.

13-modda. Hidrotexnika inshootlarini tekshirish

Hidrotexnika inshootlarini tekshirish chog'ida hidrotexnika inshootlarining xavfsizligi normalari va qoidalariga rioya etilishini baholash maqsadida foydalanuvchi tashkilotlarning, shuningdek hidrotexnika inshootlaridan foydalanishda, ularni qurishda, rekonstruksiya qilishda, kapital ta'mirlashda, tiklashda yoki konservatsiya qilishda pudrat tashkilotlarining faoliyati ustidan nazorat amalga oshiriladi.

14-modda. Hidrotexnika inshootlarining xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan avariya moddiy-texnika zaxiralarini yaratish va ulardan foydalanish

Hidrotexnika inshootlarining xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan avariya moddiy-texnika zaxiralari favqulodda vaziyatlar yuzaga kelgan taqdirda zarur moddiy resurslarni oshig'ich tarzda jalb qilish maqsadida oldindan yaratiladi. Bu zaxiralarni yaratish tartibi O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

15-modda. Hidrotexnika inshootlarining xavfsizligi to'g'risidagi qonunchilikni buzganlik uchun javobgarlik

Gidrotexnika inshootlarining xavfsizligi to'g'risidagi qonunchilikni buzishda aybdor bo'lgan shaxslar qonunda belgilangan tartibda javobgar bo'ladilar.

XULOSA

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI GIDROTEXNIKA INSHOOTLARI XAVSIZLIGI TO'G'RISIDAGI QONUNNING GIDROTEXNIKA INSHOOTLARI DAVLAT KADASTRINI YURITISHDAGI AHAMIYATI mavzusida mustaqil ish tayyorladim va gidrotexnika inshootlari xavsizligi tog'risidagi qonunlarni bilib oldim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- LEX.UZ internet sahifasi
- O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 20.08.1999 yildagi 826-I-son
- O'zbekiston Respublikasi favqulodda vaziyatlar vazirining 2018-yil 7-iyundagi 342-son buyrug'i
- O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 16.11.1999 yildagi 499-son

E'TIBORINGIZ UCHUN RAHMAT !

